

Visitaforedrag Valle og Bykle 12.februar 2017 INNLEIING

Kjære kyrkjelydar!

Nåde vere med dykk, og fred frå Gud vår Far og Herren Jesus Kristus.

Siste visitas i Bykle-, Valle og Hylestad sokn var i 2006. Same året blei Hylestad og Valle sokn slått saman. Mykje har hendt i samfunnet sida den gang. Og mykje har hendt i kyrkja.

På nasjonalt plan er kyrkja skild frå staten. Den norske kyrkja står no fram som ei sjølvstendig folkekyrkje. I dei seinaste åra har me gjennomført store reformer som gudstenestereforma og trusopplæringsreforma. Begge har vore krevjande for kyrkjelydane. Men eg har òg sett, høyrte og blitt inspirert når de fortel kva det til dømes har ført til på ungdomssektoren her hos dykk. Vidare er buplikta for prestar oppheva. Eg veit òg at kyrkjelydane her har merkt den uroa som kyrkjemøtet sitt vedtak om liturgi for likekjønna vigsel har ført med seg. Så det har skjedd mykje på få år.

Eg har gledd meg til å vere saman med dykk. For ein visitas opnar for ein djupare kjennskap til kyrkjelyd og samfunn. Takk for at de har lukka meg inn i dykkar utfordringar og moglegheiter. Kyrkja vår har òg fått nytt visitasreglement. Den viktigaste endringa er å streke under at visitasen er ein synlig del av det tilsynet eg utøver overfor den lokale kyrkja.

Det har vore viktige dagar saman med dykk. Eg ber om at visitasen må bli til inspirasjon i arbeidet vidare.

FØREBUING

Ein visitas er meir enn at biskopen besøker kyrkjelyden ei lita veke. I forkant av visitasen leverer soknepresten, sammen med kyrkjevevjerer og råd, ei visitasmelding. Det er ein omtale og ei vurdering av kva som har skjedd sidan sist visitas, og av situasjonen i dag. Eg oppmodar kyrkjelyden til å lese denne meldinga. Det er eit offentleg dokument. I tillegg er det eit informativt og velskreve dokument som de har all grunn til å vere stolte av. Eg har sett korleis de har brukt meldinga aktivt i møte med kyrkjelyden og det offentlege under visitasen.

Vidare har rådgjevarane ved bispedømekontoret, Geir Myre og Dag Arnulf Kvarstein, sammen med kyrkjevevjerene, vore innoom alle kyrkjene og kyrkjegardane og levert synfaringsrapport, «Synfaringsrapport frå kyrkjene i Valle og Bykle».

Prost Gunnar Ellingsen har hatt kontorvisitas og levert rapport til biskopen. Prost Gunnar er prosjektleiar for visitasen.

Frå bispedømekontoret har kyrkjefagsjef Arve Nilsen vore med. Han vil støtte prosten når han følgjer opp visitasen.

GJENNOMFØRING MØTE MED KYRKJESTABEN

Eg forsøker alltid å starte ein visitas med å møte dei tilsette. Slik òg denne gang. På onsdag møtte eg staben i Valle og Hylestad. Det er viktig for meg å understreke kor viktige alle dei tilsette medarbeidarane i kyrkjelyden er. Dei er ein ressurs saman med råd og frivillige, som vi ikkje må gløyme. Tvert imot, vi skal ta dei med i våre bønner og støtte dei i deira arbeid.

Soknepresten og kyrkjevevja ønskte velkomen før prosten gjekk gjennom visitasen post for post.

I tillegg til å møte staben samla, har eg i løpet av visitasen samtaler med den enkelte. Dei som er vigsla, slik som prest og diakon, må ha ein samtale med meg. Andre tilsette og friviljuge får ein moglegheit.

Vi kan dele ein visitas i to, - to områder som er heilt knytt saman i kvarandre.

Den første delen handlar om den lokale kyrkjelyden og kyrkjelyden sitt arbeid drive av tilsette, råd og andre friviljuge.

Den andre delen handlar om kyrkja og samfunnet. Det handlar blant anna om forholdet mellom «Kyrkja og skulen» og mellom «Kyrkja og kommunen».

DEN LOKALE KYRKJELYD.

Eg startar med den lokale kyrkjelyden. Eg har møtt begge sokneråda, vore på sjukeheimen, innom alle kyrkjene, fått presentert kyrkjelyden sitt arbeid innanfor trusopplæring, og blitt orientert om prosessen som er satt i gang i staben.

SOKNERÅDET

Eg starter med sokneråda. Dei er viktige for kyrkja. Derfor er det viktig for meg å møte dykk. Det er sokneråda som legg planar og strategi for kyrkjelyden.

Eg hørde spent på når de orienterte om arbeidet rundt trusopplæring, prosessen som er sett i gang om samarbeid og organisering mellom stab og råd, diakoni, gudstenester, musikk og kultur. De har mange oppgåver. Eg ser at de jobbar godt.

Samstundes vil eg seie til dykk som ikkje sit i soknerådet: Ver takknemlege for dei som har teke på seg den oppgåva. Ta dei med i dykkar bønner. Støtt dei. Tal vel om dei. Ikkje tenk om råda at det er "dei i rådet", men sei til dykk sjølv og til andre, me i kyrkja er så heldige at me har råd som vil vekke og nære det kristne livet i våre kyrkjelydar. Me vil stå saman med dykk.

DIAKONI

De er blant dei heldige som har del i den diakonale kompetansen og innsatsen som prostidiakonen representerer. Eg veit at det i dalen blir arbeidd for å auke hennar stilling til 100%. Eg håpar de er med på det.

Diakoni er mykje. Det er at vi gjennom kyrkja rekk ut armene våre til kvarandre. Særleg til dei som heile tida, eller i situasjonar, treng ei hand å halde i. Jesus seier direkte; «Det de gjer mot ein av mine minste små, gjer de mot meg».

Eg møtte det diakonale arbeidet dykkar blant anna gjennom andakten på Valle sjukeheim. Når menneske ikkje kan kome til kyrkja, må kyrkja gå til dei. Leiar for pleie og omsorg, Solveig Kyrvestad, tok i mot og ønskte oss velkomen før sokneprest og organist tok over. Andakten som eg hadde, skal de sleppe å høyre ein gong til.

Eg definerer også middagen på den internasjonale kafeen i Valle som diakoni. Det å ta seg av framande har, heilt frå gammaltestamentleg tid, vore ein naturleg del der samfunnet bygger på Guds bod og føreskrifter. Denne gongen var det vel meir at våre nye landsmenn tok seg av oss. Vi både såg og smakte den rikdom våre nye landsmenn gjev.

TRUSOPPLÆRING

Skulen er ikkje ansvarleg for trusopplæring i kyrkja vår. Skulen skal formidle kunnskap om kristendommen. Opplæring til tru er det enkelte kyrkjesamfunn sitt ansvar.

Eg har særlig merkt meg arbeidet blant dei unge. Kyrkja vår har ei stor utfordring når det gjeld arbeid frå konfirmasjon og oppover. Saman med Martin Wikstøl, ungdomsleiaren dykkar, byggjer de kyrkjelyd i den aldersgruppa òg. Eg hørde om skulelag, om KRIK, fotballtrening og kveldar for ungdom, eller kanskje eg skal seie «Pizza – Halleluja!»

I følgje plan for trusopplæring, har alle våre døypte rett til undervisning i og til den kristne trua. Tradisjonelt har det i hovudsak vore knytt til konfirmasjonen. Eg har òg møtt konfirmantane frå Bykle, Valle og Hylestad i Valle kyrkje. Dei utfordra meg til ein samtale om liv, om tru og om tvil. Det var ein reflektert gjeng med konfirmantar eg møtte. Trusopplæring er eit felles ansvar mellom foreldre, fadrar og kyrkjelyd. I dag er det ein av kyrkja sine store utfordringar. Lykke til vidare!

KYRKJENE

Eg har vore innom Hylestad-, Valle-, Fjellgardane- og Bykle gamle kyrkje. I dag feirar vi messe her i Bykle nye kyrkje. Kyrkjene dykkar er som vakre smykke. Eg ser at kyrkjevevjer og kommunar tek godt vare på dei, og held desse smykka i god stand.

Kyrkjene er viktige kulturskattar. Men først og framst er dei kyrkjelyden sitt gudshus. Huset der menneskjer kan møte Gud og kvarandre både i glede og sorg.

Visitasmeldinga seier at for Valle kyrkje er det sett ned eit utval for å gjere Valle kyrkje meir egna til fleirbruk. Eg ser at kyrkja treng rom i tillegg til kyrkjerommet. Me treng rom til foreiningar og lag, undervisning og andre samlingar. Difor vil eg spent følgje med i samarbeidet med kommunen om forsamlingslokale knytt til det nye biblioteket og om kva løysingar de finn knytt til sjølve kyrkja.

GUDSTENESTELIVET

Ein levande kyrkjelyd vil alltid arbeide med sine gudstenester. De har etterlyst fleire gudstenester. Det sett eg stor pris på. Det tyder at de er ein kyrkjelyd som vil Guds rike blant dykk. Dei siste årane har de auka kyrkja sitt nærvær på Hovden i påska gjennom gudstenester i det fri og i Fjellgardane kyrkje. Like eins har kyrkja vore open med kaffi og vaflar. Me har drøfta klokkeslett for gudstenesta, om kor mange gudstenester det skal vere, og innhald i gudstenesta. Me har snakka om kor vanskelig det er å venne seg til tanken om at gudstenesta i nabokyrkja er min gudsteneste òg.

TILSETTE

Eg har som sagt samtale med dei tilsette. Dei er ein viktig ressurs. Eg har lyst å seie, at desse dagane saman med dykk gjer at eg ser framover med frimod, og eg er trygg på at kyrkja kan gå framtida i møte med håp.

KYRKJA OG SAMFUNNET Eg starter med **KYRKJA OG KOMMUNEN**

Som vanleg i ein visitas var det lagt inn møte med kommunen. På onsdag åt eg lunsj saman med leiinga i Valle kommune. Eg møtte ordførar Steinar Kyrvestad, varaordførar Knut Hagen, rådmann Eivind Berg, leiar for pleie og omsorg Solveig Kyrvestad og økonomisjef Wenche Gundersen. Frå kyrkja møtte kyrkjeverje, sokneprest, prostidiakon, kyrkjetenar, leiar av soknerådet, prost og oss frå bispedømekontoret.

Ordførar ønskte velkomen og strekte under kyrkja sitt ansvar som samfunnsbyggjar og formidlar av kultur. Samstundes gav han meg eit glimt inn i Valle kommune sine utfordringar og moglegheiter.

Eg har sett at kommunen og kyrkja har gode relasjonar. Men eg er samd med visitasmeldinga som etterlyser regelmessige møte mellom kommune og fellesråd.

Elles var me inno mangel på rom for undervisning og andre møte, i tillegg til sjølve kyrkja. Me snakka om forholdet kyrkje/kommune etter at kyrkja har fått ei fri stilling i forhold til staten. Me snakka saman om diakonien si viktige oppgåve i samfunnet i dag.

På torsdag møtte eg leiinga i Bykle kommune. Eg møtte ordførar John Rolf Næss, rådmann Tallak Hoslemo, leiar for pleie og omsorg, Vidar Johnsen, leiar for kulturformidling, Helga Jacobsen, rektor Askild Johnsen, tenesteleiar Rønnaug Torvik

og leiar for barnehagane, Kristin Hoslemo. Frå kyrkja møtte kyrkjevevja, sokneprest, prostidiakon, ungdomsleiar, kyrkjetener, leiar av soknerådet, prost og oss frå bispekontoret.

Ordføraren tok i mot oss og gav ein kort presentasjon av kommunen. Han oppmoda til samarbeid. I eit samfunn der det ser ut til at avstanden mellom menneske stadig aukar, blir kyrkja si rolle berre viktigare.

Denne flotte kyrkja (Bykle nye kyrkje) er eit godt teikn på samarbeid, og at kommunen tek ansvar. Møtet med den kommunale leiinga viste at òg her kan eg stadfeste dei gode relasjonane.

Eg vil gjerne streke under noko av det som kom fram i samtalen med kommunen. Det er viktig at kyrkja ikkje blir gløymd som samarbeidspartnar. Sjølv om banda til staten er endra, er kyrkja framleis ei kommunekyrkje. Me snakka om diakoni og om prostidiakonen si stilling. Me snakka om plan for samarbeidet kyrkje/skule og barnehage. Me snakka om rett til eiga utøving av tru for dei som bur i institusjon.

Me var innom mykje. Eg spør ut frå statistikken og av erfaring frå andre vintersportstader: "Har de funne dei beste dagane og klokkesletta for messa og andre arrangement?" Det var eit spørsmål som òg kom opp då eg møtte representantar for kommune og turistnæringa i dalen.

I møte med kommunen blir det ofte ein del snakk om økonomi. Ingen kommunar, sjølv ikkje kraftkommunar, har overflod med pengar. Det store temaet var likevel korleis kyrkja og kommunen saman kan vere til beste for lokalsamfunnet. Samtalen viste at det er eit felles mål å vere til stades slik at både Valle og Bykle fortsatt kan vere gode kommunar å bu i og å vokse opp i. Det blei i begge kommunane orientert om det arbeidet dei to sokneråda har sett i gang for å sjå om det er fordelar å hente i eit organisatorisk tettare samarbeid mellom dei to råda.

Er ein på visitas i Valle og Bykle, kjem ein ikkje utanom KYRKJA OG TURISTANE. På torsdag var det òg eit møte på Hovden Fjellstoge der eg møtte både den lokale kyrkja, kommunen og representantar for turistnæringa. Eg trur det er store moglegheiter til å finne gode løysningar til beste for alle partar. Eg opplevde stor og positiv vilje til samarbeid. Lykke til!

Som neste punkt under kyrkja og samfunnet har eg sett opp KYRKJA OG SKULEN.

KYRKJA OG SKULEN

Allereie i visitasmeldinga såg eg det gode forholdet mellom kyrkja og skule/barnehage.

Eg har under visitasen møtt barn og tilsette ved Valle barnehage. Der viste eg blant anna denne flotte bispekåpa.

Likeeins møtte eg elevar og tilsette ved sylvsmedlinja ved Valle vidaregåande. Det blei eit spanande møte. Eg lærte mykje om sylvsmedfaget, og ikkje minst om handel med gull, edelsteinar og andre kostbare metall. Eg hadde ikkje høyrd om "fair trade" gull eller økologisk gull. Det var spanande å få eit innblikk i etikkundervisning retta mot sylvsmedfaget. Så vonar eg at nokre av dei eg møtte, ein gong får i oppdrag å lage kyrkjesyv.

På Bykle skule møtte eg elevar i 10. klasse til samtale og spørsmål. Her er nokre av spørsmåla eg fekk: Kva er ein visitas? Kva betyr det at du har ei vigsla stilling? Når bestemte du deg for å bli prest? Kva er sjelesorg? Kva er det beste med å vere biskop? Kva er eit embete? Kva betyr det at staten ikkje lenger eig kyrkja? Kva skjer på eit kyrkjemøte? Kva synast du om likekjønna vigsel? Korleis stiller du deg til evolusjonsteorien? Korleis kan Gud tillate det vonde i verda?

Seinare på dagen møtte eg tilsette ved Bykle skule. Tenesteleiar Rønnaug Torvik tok imot og innleia til samtale. Me snakka om dei moglegheitene og dei hinder me har i dag i samarbeidet. Slik eg ser det, er moglegheitene fleire enn hindringane. Det handlar om at både kyrkja og skulen veit kva ein kan, og kva ein ikkje kan, og respekterer det.

Eg ser at det er gode tradisjonar for samarbeidet skule/kyrkje. Men den lokale planen for samarbeidet er gamal. Den treng revisjon.

Så må eg tilbake til siste programpost på onsdagskvelden. KULTURKVELD i Storstoga i Valle.

Det var eit møte med lokal kultur og rikdom som eg ikkje har møtt tidligare som biskop, trur eg. Alle desse stilte opp gratis: Bjørgulv Sverdrup Lund, Kjetil C. Jore, Martin Wikstøl, Hallvard T. Bjørgum, Gunnar Stubseid, Øystein Kikut, Bjarne Tveiten, Sigurd Brokke, Eivind Tanche-Larsen Knutsen, Kirsten Bråten Berg, Sigrid K Jore, Henrik West, Else Gyro Rysstad og frå Kirkens Nødhjelp Roald Guttormsen. Tusen takk. De som ikkje var der, gjekk glipp av noko stort!

OPPSUMMERING OG UTFORDRINGAR

Ein visitas er ikkje over når eg dreg. Det er på ein måte no det startar. Håpet er at våre dagar saman kan støtte dei gode prosessane som alt er i gang, og kanskje sette i gang nye.

Når eg ser på desse dagane saman med dykk, vil eg gje dykk følgjande utfordringar:

1. **Gudstenesta.** Jobb vidare med messa, både med innhald, kvar, kor mange og når. Det siste særleg i forhold til påske og turistar. Eg oppmodar dykk til å tenke at messa i nabokyrkja er di messe, like mykje som messa i eiga kyrkje.
2. **Trusopplæring.** Kyrkja sitt ansvar for overlevering av kristen kunnskap i Bykle-, Valle og Hylestad sokn, er avhengig av at heim, tilsette, sokneråd og frivilljuge utviklar møtestader der barn og unge får næring til tru og livsmestring. De er i gang. Ta vare på det ungdomsarbeidet som er i ferd med å vokse fram.
3. **Diakoni.** De har prostidiakon i 70 % som leiar det diakonale arbeidet i prostiet. Stå saman med henne. Kjemp for at stillinga blir auka til 100%. Mennesa i Otredal prosti fortener det!
4. **Organisering og planarbeid.** Eit godt arbeid i soknet må leiast. Fortsett prosessen om tettare organisatorisk samarbeid som dei to sokneråda har sett i gang. Husk; Målet er å bygge fellesskap!
5. **Til Valle og Hylestad.** Følg opp samarbeidet med kommunen om nye kontor og møterom i det nye biblioteket.
6. **Kyrkja og kommunen.** Samstundes som eg stadfestar dei allereie gode relasjonane mellom kyrkja og kommunane, er det viktig å ha faste møtepunkt mellom kyrkjeverje og rådmann. Det er fint å sjå kor godt kyrkjer og kyrkjegarder er tekne vare på. Eg ber begge kommunane sjå etter moglegheiter når søknaden kjem om å auke prostidiakonen si stilling.
7. **Kyrkja og skulen.** Samarbeidet mellom kyrkja og skulen har lange og gode tradisjonar her. Møtet med skulen og barnehagen viste at dei gamle planane for samarbeidet treng revisjon. Ikkje gløym det, sjølv om soknepresten sluttar.
8. **Kyrkja og lokalsamfunnet elles.** Eg har møtt eit kulturliv utan sidestykke. For meg ser det ut som om kyrkja er ein naturleg samarbeidspartnar for det lokale kulturlivet. Ta vare på det, og sørg for at det utviklast stadig meir.

AVSLUTNING

Eg dreg frå visitasen i Valle og Hylestad og Bykle fylt med takk, og eg helse dykk med Paulus sine ord til kyrkjelyden i Tessoniki: *Vi takkar alltid Gud for dykk alle når vi nemner dykk i bønene våre. For vår Gud og Fars andlet hugsar vi stadig korleis trua dykkar viser seg i gjerning, kjærleiken i arbeid og vona til vår Herre Jesus Kristus i tolmød.* (1.Tess.1.2-3)

Agder og Telemark bispestol 12.februar 2017

Stein Reinertsen, biskop